

Archeologienota
Ieper Vaubanstraat 14
Programma van maatregelen

Inhoud

1	Gemotiveerd advies	3
2	Programma van maatregelen.	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.1	Administratieve gegevens	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.2	Aanleiding van het vooronderzoek	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.3	resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem:	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.4	Vraagstelling en onderzoeksdoelen:	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.5	Onderzoeksstrategie en –methode:	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.6	Onderzoekstechnieken.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.7	Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk:...	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.8	Strategie, methoden en technieken.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.9	Criteria	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.10	Duur en fasering opgraving	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.11	Kostenraming.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.12	Personeelseisen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.13	Risicoanalyse en remediëring	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.14	Deponeren archeologisch ensemble	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3	Lijst met figuren.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1 Gemotiveerd advies

Aanwezigheid van een archeologische site

Het onderzoeksterrein wordt globaal een bijzondere archeologische verwachting toegedicht. Voor het opstellen van deze verwachting kan men naar volgende elementen verwijzen:

- Paleolandschappelijke ligging: het onderzoeksterrein ligt net ten oosten van de historische kern van Ieper, op de flank van een uitloper van de denksandrug Passendale – Wijtschate. In het verleden waren dergelijke overgangslandschappen met grote biodiversiteit een aantrekkelijke locatie voor het installeren van nederzettingen of exploitatiekernen.
- Archeologische kennis over de omgeving: recent archeologisch onderzoek in de omgeving toont aan dat het landschap net buiten de stadsomwalling, binnen de Uterste Veste, intensief bewoond en bewerkt werd. Deze activiteiten concentreerden zich in eerste instantie in enkele buitenparochies. Het onderzoeksterrein zelf lag niet binnen dergelijke parochie. Hoe het terrein in de volle en late middeleeuwen ingericht en gebruikt werd, is minder duidelijk. Niet-contemporaine Cartografische bronnen tonen aan dat er reeds schaarse bebouwing was langsheen de huidige Frenchlaan en de Zonnebeekseweg en Meenseweg. Verder toont deze gravure ook een kleine bewoningskern ter hoogte van het onderzoeksterrein. Onderzoek binnen de stadskern van Ieper toont aan dat de stedelijke omgeving net ten westen van het onderzoeksterrein langzaam evolueerde van rurale zone naar urbane zone. De link met het nabijgelegen rurale hinterland bleef steeds erg intens.

Na het verval van de Uterste Veste en de buitenparochies, na de slag om Ieper in 1383, wordt het landschap net buiten de stadsomwalling verlaten. Dit proces werd bevestigd tijdens recent archeologisch onderzoek. Hoe het landschap toen gebruikt en ingericht werd, is niet duidelijk. Meer dan waarschijnlijk werd het omgevormd tot een extensief exploitatielandschap, zonder intensieve bebouwing.

In de loop van de 17^e eeuw wordt het onderzoeksterrein opgenomen in de versterkingen rond Ieper. Eerst bij de bouw van het Spaans Fort, later bij de bouw van het Hoornwerk van Antwerpen bij de Vaubanversterking. Deze blijven bestaan tot het begin van de 20^e eeuw. Cartografische bronnen tonen echter aan het onderzoeksterrein ter hoogte van een vestingsgracht rond het hoornwerk gesitueerd moet worden. Indien dit het geval is, is de kans op het aantreffen van oudere sporen onbestaand.

- Cartografische bronnen plaatsen het onderzoeksterrein net buiten de stadskern van Ieper. Zoals reeds aangehaald illustreren deze bronnen de verschillende transformaties van het landschap ter hoogte van het onderzoeksterrein: eerst als perifere stadszone binnen de Uterste Veste, later als extensief cultuurlandschap en tot slot als deel van de versterkingen rond Ieper.

Conclusie: gezien de resultaten van het bureauonderzoek, wordt het onderzoeksterrein een **bijzondere archeologische verwachting** toegeschreven. Ten eerste bevinden zich ter hoogte van het onderzoeksterrein vrijwel zeker restanten van het Hoornwerk van Antwerpen (Vaubanversterking). Cartografische bronnen situeren het onderzoeksterrein ter hoogte van een vestingsgracht bij het hoornwerk. Het is niet duidelijk in hoeverre de bouw van dit hoornwerk oudere sporen vernietigde. Deze oudere sporen kunnen onder andere de restanten van de Spaanse citadel (midden 17^e eeuw) omvatten. Daarnaast lag het onderzoeksterrein tijdens de volle en late middeleeuwen net buiten de

stadsomwalling, binnen de Uterste Veste. Archeologisch onderzoek toonde aan dat dit potentieel – zeker ter hoogte van de buitenparochies – bijzonder interessante locaties zijn. Over hoe dit landschap buiten de buitenparochies bewoond en bewerkt werd, is nog amper iets geweten. Cartografische bronnen wijzen op extensieve bebouwing langs wegen en geïsoleerd in het landschap. Een niet-contemporaine gravure uit de 16^e eeuw situeert een kleine bewoningskern ter hoogte van het onderzoeksterrein.

Al deze elementen in beschouwing genomen, is het de verwachting dat er zich ter hoogte van het onderzoeksterrein bijzondere archeologische resten in het bodemarchief bevinden, die van grote waarde kunnen zijn voor de verdere ontwikkeling van de archeologische en historische kennis over Ieper.

Impactbepaling

Ondanks de bijzonder archeologische verwachting, is het bij een analyse van het potentieel op kennisvermeerdering essentieel deze verwachting te confronteren met de geplande graafwerken.

- De bodemingrepen kennen een beperkte omvang: zoals aangegeven in 1.1.5. hebben het grootste deel van de bodemingrepen een erg beperkte impact op het archeologisch relevante deel van de bodemopbouw. Het gaat hierbij om eerder oppervlakkige ingrepen, vaak tot slechts 20 cm – 40 cm onder het maaiveld. Het ligt niet binnen de verwachting dat onderzoek binnen de krijtlijnen van deze ingrepen zal leiden tot nuttige kenniswinst.
- Bij de aanleg van de sleuffunderingen ter hoogte van de nieuwbouw en de bijbouw en de aanleg van de rioleringen worden graafwerken uitgevoerd die dieper in de bodem doordringen. De aanleggleuven zijn echter niet breder dan 60 cm, hetgeen de complexwaarde van mogelijke onderzoeksresultaten bijzonder laag maakt. Het ligt niet binnen de verwachting dat onderzoek binnen de krijtlijnen van deze ingrepen zal leiden tot nuttige kenniswinst.
- De aanleg van de citernes gaat gepaard met het uitgraven van een aanlegput, 8 m lang, 4 m breed en 3 m diep. Dergelijke graafwerken hebben echter wel een belangrijke impact op het archeologisch relevante deel van de bodemopbouw. De oppervlakte van de ingreep maakt de resultaten van eventueel onderzoek op deze locatie een behoorlijke complexwaarde kennen.

De enige zone die na bovenstaande afweging in aanmerking komt voor verder archeologisch onderzoek, is de locatie van de aanlegput van de citernes. Verdere analyse is echter nodig om te bepalen wat het potentieel op (nuttige) kenniswinst is bij onderzoek op deze locatie. Hiervoor wordt de bodemingreep geconfronteerd met de specifieke archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie:

- *Verwachting sporen uit volle en late middeleeuwen:* verwachting op eerder extensieve sporen van bewoning, bebouwing en inrichting en exploitatie van het landschap. De bouwactiviteiten in de 17^e eeuw (citadel en Vaubanversterking) hadden meer dan waarschijnlijk een nefaste impact op de bewaring van deze sporen. Daarnaast is de complexwaarde van de resultaten bij verder onderzoek - naar deze extensieve sites - binnen de krijtlijnen van de bodemingreep naar alle verwachting erg laag. Het potentieel op nuttige kenniswinst bij verder onderzoek naar deze sporen is naar verwachting erg laag tot afwezig.
- *Verwachting sporen van de citadel:* volgens – onbetrouwbare – cartografische bronnen ligt het onderzoeksterrein ter hoogte van de 17^e eeuwse Spaanse citadel. Deze werd tijdens

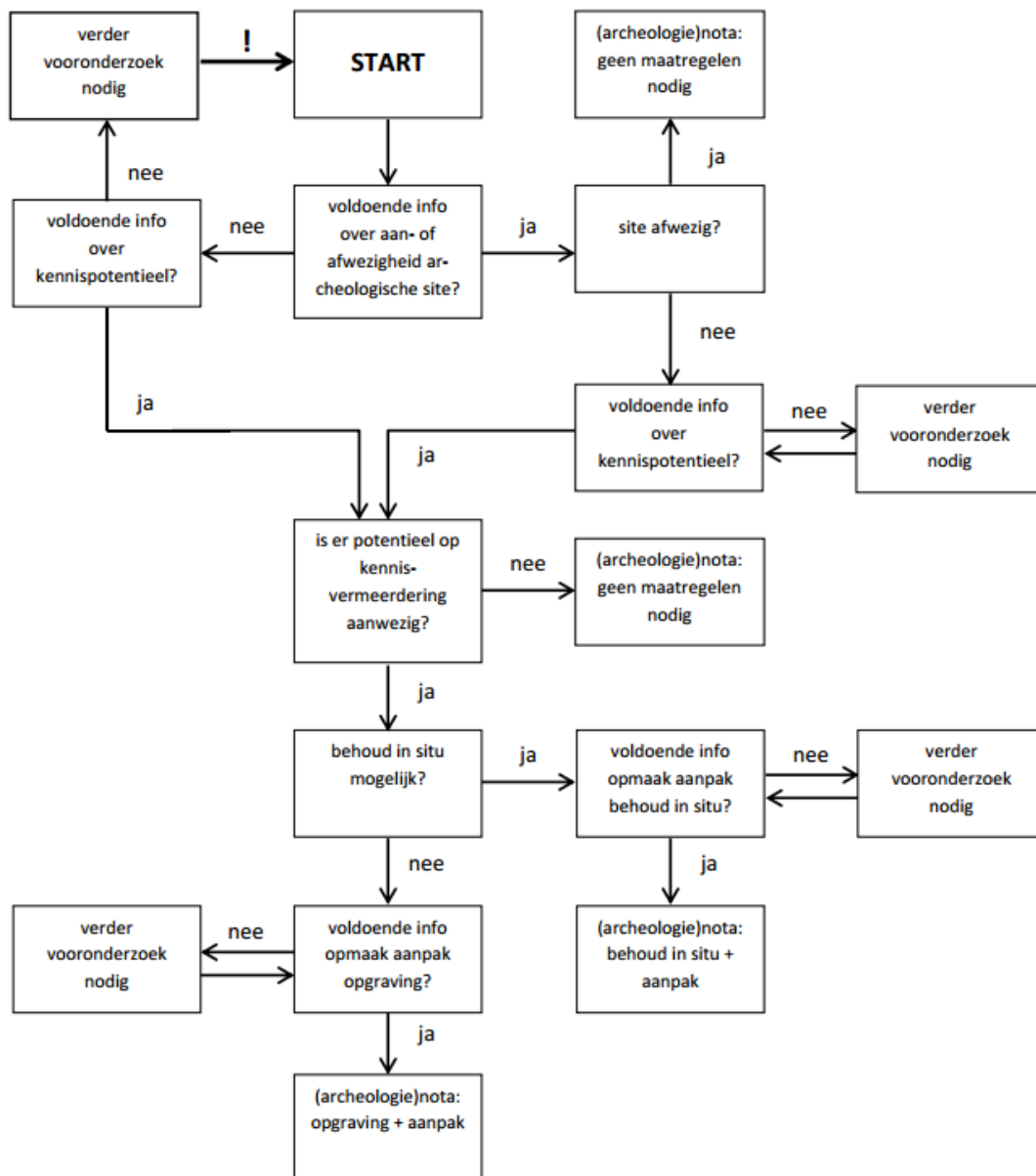
oorlogsverrichtingen en tijdens de bouw van de Vaubanversterking volledig vernietigd. De bewaringstoestand van deze sporen is naar verwachting dan ook erg laag. Binnen de beperkte omvang van de ingreep worden in het beste geval geïsoleerde restanten van citadel, met erg lage complexwaarde verwacht. Het potentieel op nuttige kenniswinst bij verder onderzoek naar deze sporen is naar verwachting erg laag tot afwezig.

- *Verwachting restanten van de Vaubanversterking:* volgens de cartografische bronnen ligt het onderzoeksterrein ter hoogte van een vestingsgracht bij het hoornwerk van Antwerpen. Verder onderzoek van de vestingsgracht lijkt binnen de krijtlijnen van de geplande ingreep weinig zinvol. Indien er zich -in tegenstelling tot wat de cartografische bronnen aangeven - toch andere structuren of sporen van het hoornwerk dan de vestingsgracht binnen de contouren van de ingreep bevinden, zal verder onderzoek naar deze sporen meer dan waarschijnlijk een erg lage complexwaarde hebben. Het potentieel op nuttige kenniswinst bij verder onderzoek naar deze sporen is naar verwachting erg laag tot afwezig.

Conclusie: binnen de archeologische verwachting werd reeds aangetoond dat de archeologische verwachting voor het onderzoeksterrein bijzonder is. De krijtlijnen van dit onderzoek – de technische kenmerken van de bodemingrepen – brengen echter vrijwel zeker een zeer lage complexwaarde van verder onderzoek met zich mee. **Al deze elementen in beschouwing genomen, is het de verwachting dat verder archeologisch onderzoek naar aanleiding van de voorgelegde stedenbouwkundige vergunningsaanvraag niet tot nuttige kenniswinst zal leiden.**

Volledigheid van het vooronderzoek

Hierboven werd gemotiveerd aangetoond dat verder archeologisch onderzoek binnen de krijtlijnen van de geplande ingrepen, naar alle verwachting niet zal leiden tot nuttige kenniswinst. Volgens de beslissingsboom C.G.P.5.2. zijn er dan ook geen verdere maatregelen nodig.

Figuur 1: beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek.¹

¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016, fig.3.

2 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0)*, Brussel.